

Tot el que cal saber del senglar, l'animal que fa anar els viticultors de corcoll

La propagació d'aquesta espècie s'ha convertit en un autèntic maldecap a la vinya, sobretot quan els gotims estan a punt de collir-se | Els pagesos ja han detectat quines varietats de raïm prefereix aquest porc, que se'l pot mantenir a ratlla amb tanques robustes

La crisi del preu del raïm i els gotims socarrats per l'onada de calor de principis d'estiu no són les úniques dificultats que s'han afrontat durant la verema. N'hi ha una altra que s'ha convertit en un autèntic maldecap en moltes vinyes: la propagació del senglar. Aquesta espècie està causant estralls en algunes finques, que miren de posar-hi remei per evitar que tiri la verema enlaire. El seu comportament té fins i tot cert paral·lelisme amb el dels viticultors i enòlegs: quan el raïm comença a madurar, el senglar el tasta com si es tractés d'un control de maduració. Se'l menja quan considera que està a punt, si bé a vegades actua fins i tot abans. Per la seva banda, els experts assumeixen que hi ha motius per a la preocupació.

Enguany ha estat el primer cop que els senglars s'han fet notar amb danys a la Vall de Betlem, als peus del monestir de Sant Jeroni de la Murtra de Badalona, on la cooperativa La Sargantana tira endavant un dels projectes de recuperació vinícola de l'àrea metropolitana de Barcelona (<https://www.naciodigital.cat/cupatges/noticia/5759/torna/vinya/peus/monestir/sant/jeroni/murtra/badalona>). La sommelier Anna Abellán n'és una de les impulsores i recorda que aquesta verema encara no esperaven produir vi per comercialitzar, però sí fer-ne proves perquè els primers ceps de malvasia ja tenen quatre anys. "Mentre el raïm no madurava, els senglars no li feien ni cas", assevera, però a mesura que avançava l'agost "va començar a madurar i els senglars van començar a menjar-se el raïm". Com que tenen les plantes conduïdes en vertical amb el suport d'uns pals, els animals s'hi repenjaven i trencaven els sarments per arribar als gotims.

Vinya amb danys importants al raïm. Foto: Albert Fontanals

"La vinya per nosaltres és un aprenentatge. Anem descobrint què passa cada any", recalca, així que s'han posat a mirar què poden fer per garantir-se la producció els anys vinents. Podrien posar una tanca perimetral o un pastor elèctric, que consisteix en un parell de fils que deixen anar una descàrrega elèctrica al senglar que s'hi acosta perquè s'espanti. Malgrat estar a prop d'una àrea plenament urbana, també ho estan de la serralada de Marina i són gairebé l'única vinya de vinya en uns quants kilòmetres a la rodona (no gaire lluny hi ha Can Coll i poc més), fet que segur que no passa desapercebut per als senglars. "Encara que estiguem allunyats dels entorns més rurals patim les mateixes problemàtiques", reflexiona.

L'experiència d'anys de patir els porcs

Al celler Can Ràfols dels Caus d'Avinyonet del Penedès ja tenen una dilatada experiència amb els senglars. Les finques més susceptibles a patir danys són les més pròximes a la muntanya. Van començar a posar algun pastor elèctric i ja en són vuit les vinyes més afectades, detalla Albert Fontanals, que és el tècnic responsable de viticultura de la bodega. També estan en permanent contacte amb els caçadors. "El sol fet de fer una batuda amb gossos deixen olor a la finca i estem 15 dies tranquils", indica, cosa que és útil en època de verema. En alguna altre camp en coster on el viticultor col·labora amb ells hi havia pastor elèctric, però ja no és suficient i enguany han hagut de posar una tanca fixa. Al senglar que es passeja per Can Ràfols li agraden més les varietats blanques, i comença pel xarel·lo i el chardonnay. De negres, s'inclina primer per l'ull de llebre abans que el merlot, mentre que el cabernet sauvignon no el toca mai. Ara bé, "quan no tenen res més sí que s'ho mengen tot", afegeix.

Així que per als viticultors d'àmbits més rurals, el senglar no és un maldecap nou, però sí l'abast dels danys i les dificultats creixents per abordar-ho. Tomàs Llop fa 30 anys que fa de pagès a Piera (Anoia) i cultiva el denominat trinomi mediterrani: vinya, olivera i ametller. "És la plaga més agressiva, més destructiva, més difícil de combatre i que ens està arruïnant a uns quants", adverteix. Detalla que a finals de juliol, quan el raïm comença a verolar (canviar de color, encaminant-se cap a la maduració), els senglars "ja comencen a picar" malgrat que encara sigui dur, i a mesura que va madurant "cada vegada és més dolç i els agrada més", relata. A tall d'exemple assegura que en una vinya d'una zona realment afectada "on podries collir 10.000

quilos te'n deixen 2.000 quilos de rapa perquè el gra se l'han menjat".

Amb el temps Llop ha après del comportament del senglar. Els últims anys s'ha multiplicat sobretot perquè s'ha creuat amb el porc vietnamita, i arriba a reproduir-se dos cops cada any i treu més cries que abans. Aquest viticultor també detalla que les vinyes més perjudicades són les que estan a prop de torrents i boscos. Segons ell, el raïm que agrada més al senglar és el merlot, si bé algun tros de moscatell també els encanta. En general en el seu cas prefereixen els negres "perquè fan més grau i més sucre", si bé tampoc passen per alt els blancs. Els danys no es limiten a l'anyada en curs, ja que trenca sarments i pot acabar afectant el raïm que hauria de créixer l'any següent.

***En els últims anys pot haver-se reduït una mica la població en algunes zones a causa de la sequera, però
ahora quan manca aigua els porcs "tenen dificultat de
trobar aliment al bosc i castiguen més els camps"***

Pel que fa a les solucions, d'entrada creu que cal tenir "molta paciència". Ha provat un pinso per a senglars que els fa mal a la boca i s'estan uns dies sense tornar, però és car i no acaba de funcionar. El pastor elèctric sosté que "tampoc acaba de ser gaire eficaç en llocs on hi ha un problema seriós", ja que un primer animal s'enrampa i trenca el fil i els següents passen. Sí que funciona posar una tanca ramadera, tot i que algun acaba entrant. En conclusió, creu que caldria baixar la població. "Hi hauria d'haver un ofici de gent que vagi a eliminar senglars de dilluns a divendres", opina, si bé també recorda que hi ha experts que s'han pronunciat advertint que optar per aquesta via pot produir l'efecte contrari, i que n'acabin havent-hi més.

Aquest pagès encara va més enllà sobre els efectes dels senglars. "A part dels mals a l'agricultura i els accidents de trànsit, hi ha un factor que no en parla ningú i que per a mi és el meu greu de tots: aquesta bèstia està acabant literalment amb la biodiversitat que tenim en aquest país", adverteix. Llop concreta que on hi ha senglars queden molt pocs ocells que crien a terra o a prop del terra. Cita la perdiu, la guatlla, l'alosa, la cogullada, la calàndria i l'ànec. Tampoc se salven altres mamífers, com el conill, i en èpoques de sequera els porcs fins i tot han furgat entre els nius de formigues per menjar-se les larves i els ous.

Petjades de senglar. Foto: Albert Fontanals

Hi ha uns 200.000 senglars només a Catalunya

La biòloga i experta en gestió de fauna Carme Rosell es va doctorar amb una tesi sobre el senglar, i fa més de 30 anys que segueix amb atenció l'espècie. "S'entén que els viticultors estiguin preocupats. No queda una altra que protegir-se", afirma Rosell, que dirigeix la consultoria ambiental Minuartia. Explica que s'estima que a Catalunya viuen uns 200.000 senglars. En els últims anys pot haver-se reduït una mica la població en algunes zones a causa de la sequera, però alhora quan manca aigua els porcs "tenen dificultat de trobar aliment al bosc i castiguen més els camps", constata. On hi ha densitats més altes d'aquest animal és al quadrant nord-est (Alt Empordà, Garrotxa i les Guilleries), amb entre 12 i 15 senglars/km².

Els senglars tornen malgrat les batudes amb gossos o repel·lents olfactius, i pel que fa al pinso que els fa vomitar, no es recomana perquè podria acabar afectant altres animals?

Rosell mostra el seu convenciment sobre quina és la millor manera d'afrontar-los: amb tanques físiques, però no val qualsevol si es vol evitar que els senglars l'aixequin amb el morro. La que funciona és la denominada malla cinegètica o ramadera, o millor encara, tot i que és més cara, la malla electrosoldada. També remarca que va bé el pastor elèctric si està ben instal·lat (un cable a 25 centímetres de terra i un a 50 centímetres), però requereix més manteniment. En canvi avisa que els senglars tornen malgrat les batudes amb gossos o repel·lents olfactius, i pel que fa al pinso que els fa vomitar, no el recomana perquè podria acabar afectant altres animals i tampoc s'ha publicat cap estudi que demostrï que és efectiu.

Amb tot, la biòloga corrobora que l'encreuament amb els porcs vietnamites abandonats fa que els senglars es multipliquin més de pressa, recalca que tenen una gran capacitat d'aprenentatge i tornen cada any si saben que hi ha raïm en una finca, i no té cap dubte que poden tenir preferències per algunes varietats. "Té base científica segur", assevera. El motiu és que els senglars "tenen molt bon olfacte", sosté, i és per això que són capaços de detectar bolets enterrats. S'ha demostrat en un estudi amb el qual s'han descobert les varietats de patates que prefereixen, si bé d'aquesta índole sobre el raïm no n'hi ha cap. És per això que considera "molt valuós" tot coneixement que puguin aportar-li els pagesos per indagar més sobre el senglar.